

Inv. nr. 37/2017

HJELM AF GRAVERET, PUNSLET OG SØLVOVERLAGT STÅL MED
RESTER AF FORGYLDNING

VESTLIGE IRAN EL. ØSTLIGE ANATOLIEN; 15. ÅRHUNDREDES
SIDSTE FJERDEDEL

H: 32,5; DIAM: 25,5 CM

Denne hjelm kaldes en ”turbanhjem”, enten fordi den blev båret over en stødabsorberende turban, eller fordi dens kuppelform minder om en turban. I det sene 15. århundrede var hjelmtypen især udbredt hos de turkmenske stammer i Iran og Anatolien, og turbanhjelme ses bl.a. på flere miniaturer fra den turkmenske, såkaldte *Big Head Shahnama* fra 1494 (42/2006, 44/2006).

Langs hjelmranden har der oprindeligt siddet et ringbrynjeslør, og de fire frontale huller har holdt en næsebeskytter. Den tragtformede afslutning, som er monteret øverst på hjelmen, er beregnet til fjer eller et flag. Hjelmspidsen og kuplen er udsmykket med bladværk og slyngede arabesker. Over og under kuplen ses to brede bånd med arabiske indskrifter udført i floral østlig *kufi*. Skinnerne omkring hjelmranden er desuden tæt beskrevet med pseudokalligrafi.

Dekorationerne er skabt med gravering og *koftgari*-teknik, hvor et tyndt lag sølv gnides eller hamres fast på den skraverede overflade. Enkelte steder nederst på hjelmen ses desuden rester af forgyldning.

Inskriptionerne på hjelmen lovpriser en unavngiven hersker med en række glørværdige titler, som også kendes fra andre hjelme fremstillet i Anatolien i 2. halvdel af det 15. århundrede.¹ Arabeskedekorationerne er typiske for periodens turkmenske metalarbejder, og nært beslægtede motiver pryder f.eks. randen på en olielampe bestilt af aq qoyunlu-turkmenernes leder, Uzun Hasan, omkring 1470 (45/1999).

Over øjenudskæringen til venstre er indgraveret et lille, cirkulært mærke (*tamgha*), som viser, at hjelmen har været indlemmet i det osmanniske Hagia Irene-arsenal i Istanbul, sandsynligvis som krigsbytte.

¹ *Kjeld von Folsach, Joachim Meyer, Peter Wandel: Kamp, jagt og pragt: Våben fra den islamiske verden ca. 1500-1850, København 2021, s. 277.*

Publiceret i:

Hotel Drout, Paris, 14/3-1952, lot 67, tav. III 67;

Jean Soustiel og Marie-Christine David (red.): *Art Ottoman: centenaire de la Maison Soustiel 1883-1983*, Paris 1984, s. 20-21;

Howard Ricketts og Philippe Missillier (red.): *Splendeur des Armes Orientales, ACTE-EXPO, Galerie Art 4, esplanade de la Défense, Paris, 4 May – 31 July 1988*, Paris 1988, kat.nr. 9, s. 20-21;

Kjeld von Folsach, Joachim Meyer og Peter Wandel: *Kamp, jagt og pragt. Våben fra den islamiske verden 1500-1850*, Davids Samling, København 2021, kat.nr. 61 og Appendiks, s. 277, samt fig. 7, s. 30;

Filiz Cakir Phillip: "Weaponry of Iran in the 15th and 16th centuries. A helmet and a spearhead in the David Collection" i *Journal of the David Collection*, 2021, 5, s. 80-95;